

Miljø- og
Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr. 001-16027
Den 27. februar 2017
MFVM 223

GRUND- og NÆRHEDSNOTAT til Folketingets Europaudvalg og Miljø- og Fødevareudvalget

Om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2011/65/EU om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr

Kommissionens dokumentnummer KOM (2017) 38 foreligger

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til ændring af direktiv om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (RoHS 2) på specifikke områder, hvor der på baggrund af erfaringer er blevet konstateret, at reguleringen er uhensigtsmæssig eller, hvor bestemmelserne om anvendelsesområdet skaber markedsforvriddning. Forslaget har til formål at regulere et nærmere afgrænset område, og der er således ikke tale om generel revision, idet en sådan er fastsat til at finde sted inden 22.juli 2021, i henhold til direktivets artikel 24,stk.2.

Forslaget er fremsat i henhold til Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 114 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivninger vedr. det indre markeds funktion.

Forslaget vurderes at have en neutral virkning på beskyttelsesniveauet i Danmark.

Forslaget vurderes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske, erhvervsøkonomiske eller erhvervsadministrative konsekvenser.

Regeringen er enig i nødvendigheden af at strømline direktivet og sikre et effektivt indre marked samtidig med, at der sikres et højt beskyttelsesniveau.

Regeringen agter derfor at støtte forslaget, idet der arbejdes for, at der fastholdes en frist for, hvornår kommissionen skal have behandlet en ansøgning om fornyelse af en specifik undtagelse fra direktivet. Regeringen vil endvidere arbejde for at justere fristerne for indsendelse af ansøgninger, så Kommission får 6 måneder mere til at behandle ansøgninger om fornyelser.

Baggrund

Kommissionen har den 26.januar 2017 fremlagt forslag KOM (2017) 38 af den 26.1.2017 til ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (på engelsk electric and electronic equipment, EEE).

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294, hvorefter Europa-Parlamentet og Rådet efter høring af Det Økonomiske og Sociale Udvalg, vedtager de foranstaltninger med henblik på indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion.

Forslaget er i overensstemmelse med RoHS-direktivets artikel 24, stk.1, hvorefter Kommissionen skal undersøge behovet for at ændre direktivets anvendelsesområde med hensyn til EEE, som omhandlet i direktivet og om nødvendigt fremlægge et lovgivningsforslag vedrørende eventuelle yderligere udelukkelser vedrørende dette EEE.

Den almindelige lovgivningsprocedure indledes med, at Europa-Kommissionen fremsender forslaget til ændring af direktivet til Europa-Parlamentet og Rådet, hvorefter forslaget kan udsættes for op til tre behandlinger i Europa-Parlamentet og Ministerrådet.

Forhandlingerne mellem Ministerrådet og Europa-Parlamentet foregår navnlig gennem supplerende trepartsmøder (triloger) mellem Europa-Parlamentet, Ministerrådet og Europa-Kommissionen.

Formål og indhold

Direktiv 2011/65/EU, også kaldet RoHS 2, er en opdatering af direktiv 2002/95/EF (RoHS 1), og fastsætter regler om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (EEE). RoHS 2 er en udvidelse af det tidligere direktiv. I RoHS 2 blev der indført nye og bredere definitioner for EEE, baseret på en ny definition af elafhængigheden, ligesom anvendelsesområdet blev udvidet til at omfatte nye kategorier af EEE som medicinsk udstyr og overvågnings – og reguleringsinstrumenter samt andet EEE, som ikke er dækket af de andre kategorier i direktivet.

Da Kommissionens forudgående effektivvurdering af direktivet (RoHS 1) ikke havde vurderet alt EEE, som blev omfattet af RoHS 2, fik Kommissionen i direktivet via artikel 24, stk. 1, beføjelser til at undersøge behovet for at ændre direktivets anvendelsesområde. Kommissionen har foretaget denne vurdering og konstateret en række problemstillinger, som kan medføre utilsigtede følger og derved påvirke EU-markedet, producenterne og borgerne samt få negative økonomiske, miljømæssige, sociale og kulturelle konsekvenser.

Kommissionen har derfor fremsat forslag om at ændre reguleringen på specifikke og afgrænsede områder, hvor der på baggrund af erfaringer er blevet konstateret, at reguleringen er uhensigtsmæssig eller, hvor bestemmelserne om anvendelsesområdet skaber markedsforvridding. Kommissionen ønsker således at undtage to specifikke produktgrupper fra direktivets anvendelsesområde. Dertil vil Kommissionen ensartereglerne dels for aktiviteter på det sekundære marked i form af f.eks. reparation af EEE og dels for selve reservedelene, der bruges til at reparere EEE, for at undgå forskelsbehandling mellem forskellige typer EEE.

Udover de nævnte fire områder ønsker Kommissionen at slette en tidsfrist for, hvornår Kommissionen er forpligtet til senest at træffe afgørelser vedrørende ansøgninger om fornyelser af gældende undtagelser for EEE til begrænsningerne af stoffer i direktivet. Desuden ønsker Kommissionen at indføre en maksimal gyldighedsperiode for fornyelser af undtagelser under kategori 11, som er de EEE i RoHS 2, som ikke er omfattet af de øvrige kategorier, således at alle kategorierne har tilknyttet en maksimal gyldighedsperiode.

De fire områder er følgende:

- 1) Aktiviteter på det sekundære marked som fx videresalg og handel med brugte varer for de EEE, der ikke var omfattet af RoHS 1 (f.eks. medicinsk udstyr) og som er blevet placeret på markedet før reglerne i RoHS 2 trådte i kraft.
- 2) Reservedele til EEE, der ikke var omfattet af RoHS 1 og som er blevet placeret på markedet før reglerne i RoHS 2 trådte i kraft. Ældre reservedele for øvrigt EEE er allerede undtaget.
- 3) Den specifikke produktgruppe mobile ikke-vejgående maskiner til professionelt brug med ekstern strømforsyning, fx visse rengøringsmaskiner og minemaskiner, samt
- 4) Den specifikke produktgruppe pibeorgler.

Aktiviteter på det sekundære marked

For aktiviteter på det sekundære marked, såsom videresalg af EEE samt reparation, udskiftning af reservedele, renovering og genbrug, er der i RoHS 2 en frist til den 22.juli 2019, hvorefter EEE, som ikke var en del af RoHS 1, dvs. medicinsk udstyr og overvågnings – og reguleringsinstrumenter, samt andet EEE, som ikke er dækket af de andre kategorier i direktivet, ikke længere må gøres tilgængelige på markedet. Denne frist gælder for nævnte typer EEE, også selv om det blev bragt på markedet før reglerne i RoHS 2 trådte i kraft.

Derimod kan EEE i produktgrupperne under de kategorier, som allerede fandtes i det første RoHS direktiv, og som blev overført til RoHS 2, stadig gøres tilgængelige på markedet efter en eventuel reparation, selv om det er af ældre dato. Dette skaber en uoverensstemmelse for aktiviteter på det sekundære marked under RoHS 2, og er derfor ikke på linje med EU's produktlovgivningsprincipper. Her ønsker Kommissionen at ensarte reglerne således, at de nye produktkategorier bliver underlagt de samme betingelser, som de øvrige produktkategorier.

Selv om der hovedsageligt er tale om at direktivets ensartes, vil tilpasningen ydermere være en fordel for den cirkulære økonomi, idet produkterne vil kunne sælges på det sekundære marked og dermed genbruges, hvilket forlænger produkternes levetid.

Reservedele

For visse reservedele til EEE, der ikke var omfattet af RoHS 1, er der tillige en frist til den 22.juli 2019, hvorefter disse reservedele ikke længere må anvendes medmindre de overholder kravene i RoHS 2. Fristen gælder reservedele til EEE, som ikke er dækket af andre kategorier i direktivet (f.eks. elektriske vinduer og hæve sænke-borde).

Reservedele til øvrige grupper af EEE, som fandtes på markedet før gældende regler i RoHS 2 trådte i kraft, må derimod fortsat anvendes, selvom de ikke overholder kravene i direktivet. Dette skaber en forskelsbehandling mellem de forskellige grupper af reservedele til EEE. Her ønsker Kommissionen ligeledes at ensarte anvendelsen således, at reservedele til EEE, som ikke er dækket af andre kategorier i direktivet fortsat må anvendes efter den 22.juli 2019, på linje med dem til de specificerede kategorier.

RoHS direktivet bygger på princippet ”repaired-as-produced”, der har betydet, at produkterne har kunnet få forlænget deres levetid, fordi det var tilladt at producere reservedele magen til de dele, der fandtes i produktet da det blev markedsført. Virksomhederne har således ikke skulle udvikle nye produktionslinjer i forbindelse med produktion af reservedele. Dette har sikret, at der reelt var reservedele på markedet, som har været med til at forlænge produkternes levetid og dermed understøttet den cirkulære økonomi.

Selv om der her hovedsageligt er tale om at direktivet ensartes, vil indførelsen af ”repaired-as-produced” princippet for visse reservedele til EEE, der ikke var omfattet af RoHS 1, understøtte den cirkulære økonomi.

Mobile ikke-vejpgående maskiner med ekstern strømkilde

For mobile ikke-vejpgående maskiner til professionelt brug udelukker RoHS 2 kun maskiner med indbygget strømkilde, men ikke maskiner, som skal forbindes til ekstern strømkilde. Det vil sige, at to typer maskiner, som i øvrigt er identiske og ofte laves i samme produktionslinje og sammensættes på det samme samlebånd, betragtes som forskellige, udelukkende på grund af deres strømforsyning. Kommissionen har derfor fremsat forslag om at ændre formuleringen af den allerede gældende undtagelse så den også omfatter mobile ikke-vejpgående maskiner til professionelt brug, som skal forbindes til ekstern strømkilde.

Pibeorgler

Pibeorgler er omfattet af RoHS, fordi 99 % af pibeorgler, som bliver bygget i dag, indeholder mindst én elektrisk blæser. En elektrisk blæser er nødvendig for at frembringe lyden i orglet, idet lyden kommer, når en tangent trykkes ned og således åbner for luftstrømmen. Legeringen af bly og tin er nødvendig for at frembringe den ønskede lyd. Det er ikke muligt at erstatte bly i den legering, der bruges til piberne med et andet metal og gøre pibeorgler blyfrie. Derfor har denne produktgruppe vist sig at være uhensigtsmæssigt påvirket af direktivet, idet en omfattelse af direktivet er uforholdsmæssigt i forhold til, hvad man ønsker at beskytte.

Produktion af pibeorgler er en meget lille nicheproduktion, som har en lukket livscyklus. Pibeorgler har en levetid på 100-400 år, og når orglerne ikke kan repareres mere, bliver piberne ikke kasseret, men derimod genanvendt i deres oprindelige form eller smeltet ned og lavet om til nye piber. Når piberne smeltes, er temperaturen i smelteprocessen for lav til at udlede blyrøg i miljøet. Piberne smeltes ved 300 til 350 grader celsius, og blyrøg fremkommer først ved en temperatur på 480 grader eller derover. Der vil derfor ikke være nogen nævneværdige miljø- eller sundhedsmæssige konsekvenser ved at undtage pibeorgler fra RoHS direktivet. Kommissionen foreslår derfor at undtage pibeorgler fra direktivets anvendelsesområde.

Gyldighedsperiode for undtagelser

Derudover ønsker Kommissionen at fjerne bestemmelsen om en tidsfrist for, hvornår Kommissionen senest skal træffe afgørelse om ansøgninger vedrørende fornyelse af undtagelser til specifikke anvendelser af EEE. Der er på nuværende tidspunkt krav om, at en ansøgning vedrørende fornyelse af en undtagelse skal indgives senest 18 måneder før den eksisterende undtagelse udløber. Samtidigt er der en bestemmelse om, at Kommissionen skal træffe afgørelse senest seks måneder før undtagelsens udløb, hvilket betyder, at Kommission kan have mindre end 12 måneder til at træffe en afgørelse om fornyelse af en undtagelse. Da dette har vist sig ikke at kunne lade sig gøre i praksis, grundet de mange obligatoriske proceduremæssige skridt i vurderingen af ansøgningen om fornyelse, ønsker Kommissionen at fjerne denne bestemmelse, idet artikel 5, stk. 5, i direktivet dikterer, at den eksisterende undtagelse forbliver gyldig, indtil Kommissionen har truffet afgørelse om eventuelle ansøgninger vedrørende fornyelse.

Europa-Parlamentets udtalelser

Udtalelse fra Europa-Parlamentet foreligger endnu ikke, idet forslaget endnu ikke har været oversendt til Europa-Parlamentet. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Miljøudvalg, der er det ledende udvalg.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det sammenskriver og reviderer eksisterende EU-lovgivning.

Gældende dansk ret

RoHS 2 direktivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse nr. 1331 af 17.november 2016 om begrænsning af import og salg samt fremstilling til eksport inden for EU af elektrisk og elektronisk udstyr, der indeholder visse farlige stoffer. Denne bekendtgørelse udgør således gældende dansk ret på dette område.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning ved ændring af bekendtgørelse nr. 1331 af 17.november 2016 om begrænsning af import og salg samt fremstilling til

eksport inden for EU af elektrisk og elektronisk udstyr, der indeholder visse farlige stoffer (RoHS-bekendtgørelsen).

Økonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige, herunder kommuner og regioner, eller konsekvenser for EU's budget.

Genoprettelsen af det sekundære marked og bestemmelserne om reservedele for visse EEE vil få ubetydelig eller slet ingen negativ økonomisk, social eller miljømæssig virkning. Udelukkelsen af ledningsforbundne mobil ikke-vejgående maskiner til professionelt brug fra RoHS forventes at få ubetydelig eller ingen negativ økonomisk, social eller miljømæssig og sundhedsmæssig virkning.

Derimod vil det sekundære marked og bestemmelser om reservedele have økonomiske fordele, som følge af yderligere markedsmuligheder, sociale fordele, herunder øget adgang til medicinsk udstyr for hospitaler i EU samt en besparelse på 1,2 mia.kr. på EU-plan, hvis hospitalerne beholder muligheden for at videresælge og købe brugt medicinsk udstyr.

Såfremt pipeorgler og ledningsforbundne mobile ikke-vejgående maskiner fortsætter med at være omfattet af RoHS, kan det medføre tab af arbejdspladser og ubegrundede yderligere omkostninger. Undtagelsen af pipeorgler fra direktivets anvendelsesområde kan afbøde et tab på op mod 90 % af arbejdspladserne i sektoren og et årligt tab på op mod 480 mio.kr på EU-plan inden 2025. Dette svarer til mellem 3.000 -3.300 arbejdspladser på EU-plan frem til 2019. Derudover kan de foreslåede ændringer i direktivet lette administrationsbyrden for erhvervslivet i forbindelse med færre ansøgninger om dispensation.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, idet forslaget i overvejende grad omhandler nicheproduktioner, som ikke vil give nogen nævneværdige miljø- eller sundhedsmæssige fordele ved at være omfattet af ROHS 2-direktivet. Desuden vil det både miljømæssigt og økonomisk være en fordel at reparere, og derved forlænge levetiden for et produkt, i stedet for at kassere det. Det estimeres, at forslaget, for så vidt angår det sekundære marked, herunder reservedele, vil medføre miljømæssige fordele i form af forebyggelse af produktionen af mere end 3.000 ton farligt affald i EU. Derudover vil en længere forlænget levetid for EEE føre til yderligere besparelser i energi og råmaterialer.

I forhold til miljøbeskyttelsen kan det i forbindelse med fornyelse af undtagelser have negative konsekvenser, at slette tidsfristen for Kommissionens behandling af ansøgning til undtagelser, hvis det viser sig, at en undtagelse ikke opfylder kravene for at kunne fornyes.

Høring

Kommissionen har, fra 2012 til 2015, afholdt tre offentlige høringer à 12 ugers varighed og fire møder for interesserede parter, hvilket har været med til at udforme Kommissionens fremsatte forslag.

Forslaget har været i høring i EU Miljøspecialudvalget den 14. – 20. februar 2017, og der er i den forbindelse ikke indkommet høringssvar.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der har endnu ikke været drøftelser af forslaget mellem medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Danmark støtter de tiltag, som Kommissionen har fremsat. Regeringen er dog betænkelig ved, at der ikke er en tidsfrist for, hvornår Kommissionen skal træffe afgørelse om ansøgninger vedrørende fornyelser af specifikke undtagelser fra direktivet. I forhold til gældende praksis, vil undtagelser således fortsætte med at gælde ud over den maksimale frist.

I Kommissionens effektivvurdering blev det vurderet, at pga. den positive samfundsøkonomiske effekt for elektriske cykler i form af mulighed for motion for svagelige, skulle elektriske cykler undtages fra direktivet. Halvdelen af cykelmodellerne overholder allerede reglerne og Kommissionen har derfor valgt ikke at fremsætte forslag om, at elektriske cykler undtages. Regeringen støtter Kommissionens tilgang til dette.

Kommissionens forslag til direktivændringer omhandler ikke direktivet generelt, men alene visse forhold, der er omfattet af udvidelsen af anvendelsesområdet, som blev indført med RoHS 2. Regeringen kan endvidere støtte, at Kommissionen foretager en generel revision af hele RoHS direktivet i senest den 22.april 2021 og vil i den forbindelse arbejde for, at direktivet understøtter den danske indsats for cirkulær økonomi og Kommissionens handlingsplan for cirkulær økonomi "Closing the Loop" af 2. december 2015.

Tidligere forelæggelser for Folketinget

Sagen er ikke tidligere forelagt Folketinget.